

1.2. Alegerea traseului profesional și problema mobilității profesionale

Ce este cariera?

Cariera reprezintă totalitatea profesiilor, meseriilor, ocupațiilor, rolurilor sociale, familiale, funcțiilor, experiențelor de muncă, timpul liber, hobby-urile – este viața însăși. Toate evenimentele care ni se întâmplă, de la naștere și până la sfârșitul vieții, deoarece acestea ne afectează viața/ cariera.

Construirea unei cariere personale presupune atât înțelegerea de sine cât și a societății în care trăim. Cariera personală depinde de aptitudinile, de nevoile și motivele precum și de atitudinile și valorile fiecărui individ. În acest sens o deosebită importanță o au cunoașterea de sine, imagine de sine precum și imaginea pe care ceilalți o au despre noi. Identificarea vocației personale presupune identificarea intereselor, valorilor, abilităților și competențelor, precum și experiența personală și aptitudinile fiecăruia dintre noi. Cunoașterea de sine este un proces care se dezvoltă pe parcursul vieții fiecăruia odată cu experiența acumulată. Imaginea de sine și respectul pentru propria persoană au un rol determinant pentru comportamentul fiecărui individ în cadrul societății.

Orientarea profesională este dinamică. În prezent, consilierea carierei, consilierea vocațională, orientarea profesională, prin activitățile propuse, îi ajută pe beneficiari să conștientizeze propriile calificări și resurse personale, să-și dezvolte abilități de a lua decizii, de a face alegeri privind cariera în orice moment pe parcursul vieții. Opțiunile personale să fie adecvate cerințelor pieței muncii (loc de întâlnire a cererii cu oferta de muncă), care evoluează în permanență.

Abilitățile și atitudinile câștigate îi ajută pe participanți să dețină controlul asupra propriei învățări/ cariere/ vieți, să învețe mai bine, eficient și conștient, să se conducă pe ei înșiși, să se integreze ușor în mediul lor. Cariera este acea activitate care oferă o sursă de venit, dar și diferite grade de satisfacție profesională. Experiențele individuale de muncă au o influență semnificativă asupra stării psihologice, generale a individului. Cariera înseamnă conștientizarea traseului profesional, din trecut, prezent și viitor, cu direcții care au fost urmate sau abandonate. Se poate spune că o persoană poate parcurge mai multe cariere de-a lungul unei vieți.

Pe ce se bazează cariera? Probabil că aveți multe răspunsuri. Cele mai multe identifică: munca susținută, anii de școală și studiile, familia, prietenii, norocul.

Cariera profesională reprezintă evoluția profesională a unui individ pe parcursul întregii sale vieți. În cadrul aceleiași profesii, în cariera unei persoane se pot înscrie specializări, perfecționări sau promovări profesionale. Cariera poate fi privită și sub aspect economic, sociologic sau psihologic: economic, cariera constă într-o succesiune de poziții profesionale ocupate de o persoană, ca urmare a pregătirii și meritelor sale profesionale; - sociologic, reprezintă o succesiune de roluri jucate de o persoană, fiecare dintre ele stând la baza celui ce urmează; - psihologic, alegerea de roluri și succesul în exercitarea lor depind de aptitudinile, interesele, valorile, trebuințele, experiența anterioară și aspirațiile persoanei în cauză. (Fiman, 1998)

Stadiile traseului profesional

1) Debutul (între 15 și 25 de ani) este intervalul de timp în care tânărul își finalizează studiile, își găsește primul loc de muncă și se căsătorește. **2) Avansarea** (25-45 de ani) reprezintă etapa în care, de regulă, cariera capătă semnificație, dar și cea în care pot apărea complicații ce țin de criza profesională sau de viața de familie. Este perioada cea mai fastă a carierei. Competențele și aptitudinile se pot manifesta din plin, randamentul este maxim, iar oportunitățile de pe piața muncii sunt cele mai frecvente. Apar însă și primele preocupări față de înaintarea în vârstă și starea sănătății. **3) Stabilizarea** (45-65 de ani) este ultima parte a traseului profesional, când individul cunoaște bine sistemul de valori, își consolidează viața de familie, are o vedere de ansamblu și acceptă limitele propriei cariere. Dacă până la aceasta etapa evoluția este ascendentă pentru majoritatea persoanelor, fără abateri semnificative, în jurul vârstei de 45 de ani apare o ramificație din care se desprind trei căi posibil de urmat: - progresul în funcții de conducere superioară sau o nouă orientare profesională; - stabilizarea, plafonarea; - declinul lent sau abrupt/ intrarea precipitată în ultima etapă. **4) Retragerea** (pensionarea) începe în general de la 65 de ani și este o perioadă a carierei ce trebuie pregătită cu grijă, din cauza potențialului ridicat de stres pe care îl implică. Pentru persoanele cu o bună stare fizică și psihică, etapa poate constitui un nou început, o continuare a activității pe plan familial, social, al afacerilor, micii agriculturi etc.

Fiecare dintre perioadele descrise mai sus are importanța sa, oportunități și amenințări. De aceea, se impune analizarea fiecărei situații particulare și, mai ales, pregătirea și tratarea ei cu toată atenția și seriozitatea, fără prejudecați și complexe, pentru manifestarea la maximum a posibilităților de auto-realizare.